

## נתוח כריתת הרחם

השאלה:

אשה שיש לה גידול ברחמה ויש הכרח ליטול את הרחם, האם מותרת היא לבעלה?

תשובה:

יסודות האיסור — הוצאת זרע לבטלה, וחוסר אפשרות ללדת. יסודות ההיתר — אין בזה איסור הוצאת זרע לבטלה, כיון שהוא דרך תשמיש, כמו שמותר לשמש עם זקנה ואיילונית.

מקורות ראיותיו:

רש"י, יבמות, דמ"ב ורש"י שם, ד"ס.

ואף שבחלקת מחוקק, אבן העזר, סימן כ"ג, סק"ב מבואר, שלכתחילה לא ישא קטנה וכל שכן זקנה ואיילונית, מכל מקום בדיעבד אין איסור תשמיש. כל שכן כשהיא כבר אשתו והוליד ממנה, שאין שום חשש.

מסקנה:

"מותר לשמש עמה כמתחילה, ומכיוון שלהרופאים צריך למהר לעשות הנתוח — יעשו תיכף".

(שו"ת אגרות משה חלק א', חלק אבן העזר, סימן ס"ו)

מקורות נוספים:

ספר אסיא ג', 490 — 491; שו"ת מלמד להועיל, חלק ג', סי' י"ז; שו"ת מנחת יצחק, כרך א, ח"ב סי' קכ"ה — קכ"ו; שו"ת הר צבי, חיו"ד, סי' קמ"ז; נועם, כרך י', עמ' כ"ג; שם, כרך כ', עמ' קנ"ג; שו"ת ציץ אליעזר ח"ז, סי' מ"ח, פ"ה; שו"ת אג"מ, חאה"ע, ח"ג, סי' יב — יג; שו"ת חלקת יעקב, ח"ג, סי' י"ד; הלכה ורפואה, א, שכ"ח ושל"ב; שם, ג, שט.

טומאת נידה בבדיקה גניקולוגית

השאלה:

אשה, שנבדקה ע"י רופא ביד או במכשיר, האם צריכה לספור מחדש שבעה נקיים?

תשובה:

יסוד הבעיה — האם יש לחוש לפתיחת פי הרחם — על פי הכלל שאי אפשר לפתיחתו בלא דם — גם אם הפתיחה באה ע"י גורם חיצוני.

המחבר מביא שיטות האחרונים המקילים בזה, ובעקר שיטתו של בעל שו"ת דברי מלכאל הסבור, שיש לטהר נשים הנבדקות ע"י רופא — גם אם היתה פתיחת המקור — גם באצבע וגם בשפופרת.

והנה בשו"ת מלמד להועיל (חלק יורה דעה, סימן ס"ה), כתב על מנהג בירושלים לטמא כל אשה, אשר נבדקה ע"י רופא — בין ביד ובין ע"י מכשיר. לדעת המחבר, אין לטמא היום את הנשים, מכיון שנשתנו הנסיבות ולפי השכלולים הרפואיים והמכשירים החדשים אין לאסור מה שאסרו אז, ובפרט

"שידוע ומפורסם דבר זה כבר אצל הכל, שלא מגיעים בבדיקתם לידי פתיחת פי המקור".

ומלבד טעמים אלו, לא ברור מי קבע מנהג זה. ואדרבה, המחבר מוכיח שהגאון ר' שמאול סלנט, רבה של ירושלים, הורה להתיר לטהר אשה לבעלה אחרי בדיקת שופרת של רופא.

מסקנה:

לדעת המחבר יש לסמוך על המקילים ולא להצריך שבעה נקיים, במקרה שהאשה נבדקה ע"י גניקולוג, בין באצבע ובין ע"י מכשיר.

(שו"ת ציץ אליעזר, חלק י', סימן כ"ה, פרק י"א).

מקורות נוספים:

ראה בשתי התמציות הבאות.

### טומאת נידה בבדיקה גניקולוגית

השאלה:

אשה, שנבדקה בדיקה גניקולוגית באמצעות מכשיר, האם היא טמאת נידה?

תשובה:

יסוד הבעיה תלוי במחלוקת, האם אפשר לפתיחת הקבר (הרחם) בלא דם או לא. זוהי מחלוקת במסכת נידת, דף כ"א ע"ב, בין תנא קמא לרבי יהושע. המחבר מביא את דעת הירושלמי וראשונים שונים, ובראשם הרמב"ם, הפוסקים שאפשר לפתיחת הקבר בלא דם. מאידך ראשונים אחרים — ובראשם הראב"ד — פוסקים, שאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם.

והנה בנידון-דידן, לשיטת הרמב"ם וסיעתו ודאי מותרת בדיקת הרופא, ואפילו לשיטת הראב"ד וסיעתו — הכנסת אצבע או מכשיר מבחוץ אינו גורם בהכרח לפתיחת הרחם.

מסקנה:

"מכל הטעמים הנ"ל נראה פשוט, שיש להקל בנידון-דידן ולטהר הנשים הנבדקות ע"י רופא ביד או בכלי, וכן אני מורה ובא הלכה למעשה ולפי עניות דעתי, שהיא הלכה ברורה בלי פקפוק".

(שו"ת דברי מלכאל, חלק ב', סימן ג"ו).

מקורות נוספים:

שו"ת נודע ביהודה, מהדורא תניינא, חלק יו"ד, סי' ק"כ; שו"ת חתם סופר, חלק יו"ד סי' קע"ט; שו"ת עונג יו"ט, סי' פ"ד; שו"ת אבני צדק, חלק יו"ד, סי' פ"ג; שו"ת מנחת שי, סי' נ"ד; שו"ת אבן יקרה, מהדורא תליתאה, סי' ל"ז; שו"ת ברכת משה, סי' כ"ד; שו"ת עצי הלכנון, סי' נ'; דרכי תשובה, יו"ד, סי' קצ"ד, סי' ק"ט; שו"ת מנחת יצחק, ח"ג, סי' פ"ד; הרב שטרנבוך, תורת המשפחה, פ"ט; שו"ת באר משה, ח"ג, סי' קמ"ו — קנ"א; נשמת אברהם, יו"ד סי' קצ"ד, סי' ק"ד; עמק הלכה — אסיא (מכון שלזינגר, ירושלים, תשמ"ו), כרך א', עמ' 243 — 247.

## טומאת נידה בבדיקה גניקולוגית

השאלה:

בדיקה גניקולוגית רגילה, שלפי דעת הרופאים איננה גורמת בדרך כלל לדמום, האם האשה טמאה כנידה?

תשובה:

יש מהפוסקים המחמירים בשאלה זו ומטמאים את האשה. הם סומכים על פסק דינו של הנודע ביהודה (תניינא, יורה-דעה, סי' ק"כ), שבכל מקרה ובכל גיל האשה טמאה. (על פי הכלל: "אי-אפשר לפתיחת הקבר בלא דם"). אכן, הקו הכללי של מרבית הפוסקים בשאלות אלו הוא להקל עד כמה שאפשר ולטהר אשה לבעלה. רבים מהפוסקים דוחים את פסקו של הנודע-ביהודה, ויש מי שכתב, שגם הנודע-ביהודה עצמו לא עמד על דעתו הלכה למעשה. רבים מהפוסקים מקילים בכל מקרה, בין שהבדיקה נעשתה ביד ובין שנעשתה בכלי. יש מהפוסקים, שהחמירו בכלי והקילו ביד. לדעת המחבר — בזמנינו, שהמכשירים הם דקים ומושלמים יותר, אין להצריך ז' נקיים גם בכלי. ואם נהגה האשה להחמיר על עצמה, אין לה לעשות כן אלא בהסכמת בעלה, כי אין זה מנהג כהלכה.

מסקנה:

"מכל האמור, איכא די סמוכין לא להצריך אשה זו ז' נקיים אחרי בדיקת הרופא... וכל רב המחמיר בזה אינו אלא מן המתמיהין... ועכ"פ בסתם חששות וחומרות אין להוציא אשה מחזקת טהרתה". (הרב מ. אמסעל, המאור, שנה כ"ו, קונטרס ה', תשל"ד, עמ' 20—24).

מקורות נוספים:

ראה: המקורות בתמצית קודמת. ויש להוסיף: בינת אדם, שער בה"ג, סי' כ"ג; שו"ת ברית אברהם, פתחי נידה, סי' ל"ט, סק"ג; שו"ת תשובה מאהבה, ח"א, סי' קט"ז; שו"ת מהרש"ם, ח"ב, סי' מ'; שו"ת נהרי אפרסמון, חיו"ד, סי' ע"ד; שו"ת עולת יצחק, סי' קע"א; שו"ת בית יצחק, ח"ב, חיו"ד, סי' י"ד; שו"ת פרי השדה, ח"ב, סי' מ"ח; שו"ת כוכב מיעקב, סי' ס"ח; שו"ת תשורת שי, סי' צ"ד; ערוגת הבושם, יו"ד, סי' קע"ג; שערים המצויינים בהלכה, סי' קנ"ג, סקט"ז; שו"ת חזון נחום, סי' ס"ו, ועוד.

## טבעת ברחם — האם חוצצת בטבילה

השאלה:

אשה, שהתקינה לה טבעת בעומק הפרוזדור לצורך רפואה — האם חוצצת בטבילת נידה?

תשובה:

המחבר מבדיל, בין מצב שהטבעת עמוקה יותר מהמקום שהשמש דש בו, לבין מצב שהטבעת יותר קרובה לפתח. במקרה הראשון המקום מוגדר כ"מקום

הבלוע", אשר לא צריך להיות אפילו ראוי לביאת מים, ולכן לא חוצץ בטבילה. במקרה השני המקום מוגדר כ"בית הסתרים", שצריך להיות ראוי לביאת מים, והטבעת היא דבר שהאשה מקפידה, שהרי היא מתלכלכת תמיד בימי נידתה, ולכן צריכה להסירה בעת שתפסק בטהרה לנקותו, ואולי גם מעכבת בבדיקת שבעה נקיים.

(שאלות ותשובות גודע ביהודה, מהדורה קמא, חלק יורה דעה, סימן ס"ד).

#### מקורות נוספים:

ספר אסיא ב' עמ' 129 — 131; ספר אסיא ד', עמ' 177; שו"ת עמק שאלה, חיו"ד, סי' מ"ד; שואלין ודורשין, ח"א, סי' ל"ט; שו"ת עני בן-פחמא, חיו"ד, סי' י"ז; שו"ת בית-יצחק, חיו"ד, ח"ב, סי' כ'; שו"ת חזון נחום, סי' ס"ז; שו"ת בנין ציון, סי' ע"א; שו"ת מהרש"ם, ח"א, סי' מ"ו; שו"ת רבי שאול משה, סי' ע"ח; שו"ת זכרון יהודה, ח"ב, סי' נ"א; שו"ת הר צבי, חיו"ד, סי' קנ"ג; שו"ת אג"מ, חאו"ח, ח"ד, סי' ק"ה, אות ד'; שו"ת מנחת יצחק, ח"ו, סי' פ"ז; שו"ת ציץ אליעזר, ח"א, סי' ס"ג.

### עין מלאכותית — האם חוצצת בטבילת נידה

השאלה:

אשה, שיש לה עין מלאכותית ומתביישת להוציאה קודם טבילתה לטהרת נידתה, כדי שלא תיראה בעלת-מום — האם זה מהווה חציצה בטבילה?

תשובה:

יפור האיסור — על פי המבואר בשולחן ערוך, (יורה דעה, סימן קצ"ח, סעיף א'): "צריכה שתטבול כל גופה בפעם אחת, לפיכך צריך שלא יהיה עליה שום דבר החוצץ".

יפורות ההיתר — יש שכתבו לחלק בין בית הסתרים, ששם צריך להיות ראוי לביאת מים וחציצה — פוסלת, לבין מקום הבלוע, שאין חציצה מעכבת בו. ומקום מושב העין נקרא בלוע, כי שום יד אינה יכולה לגעת בגומה שבה מונחת העין. המחבר דוחה זאת בנימוק, שבלוע לא חוצץ הוא דוקא אם הדבר החוצץ עצמו הוא בלוע, אך בנידון דידן רק מקום החציצה בלוע, בעוד שעין-הזכוכית איננה בלועה.

לדעת המחבר הטעם להיתר הוא — העין המלאכותית היא מיעוט שאינו מקפיד, ואדרבה — האשה דוקא מקפדת שלא להוציא את העין, כדי שלא תיראה בעלת מום, וכל שהוא לבוי — אינו חוצץ.

מסקנה:

אין בעין מלאכותית משום חציצה בטבילה.

(שו"ת הר צבי, חלק יורה דעה, סימן קס"א).

מקורות נוספים:

שו"ת שואל ומשיב, מהדורא ג', ח"ג, סי' ק"ח; שו"ת כוכב מיעקב, סי' קל"א; שו"ת אגרות משה, חיו"ד, סי' ק"ד; שו"ת מנחת יצחק, ח"ג, סי' פ"ב; שו"ת מהר"א אסאד, סי' רכ"ט; שו"ת זכר שמחה, סי' קי"ח.